

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

SZERKESZTI Dr. BOROS GYÖRGY.

Előfizetési ára: 2 k. 40 fillér. Egy szám ára:
24 fillér. Egyleti tagok, 5 évi kötelezettséggel,
===== egy évre 2 koronát fizetnek. =====

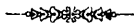
~

Minden pénz Gálfi Lőrincz egyl. pénztárnok-
hoz küldendő Kolozsvárra. — Hirdetések ju-
tányos árban felvétetnek. — Kéziratok nem
adatok vissza.

Szenvedés.

Szenved-e valaki ti közületek? Imádkozzék! Szenvedünk bizony sokan és gyakorta. Testi betegség, főképpen a téli időben, midőn a levegő melege a mi testünkénél 40—50 fokkal alacsonyabb, s még szobánkban is érezzük a hideget, nagyon könnyen szállja meg legnemesebb szerveinket. A betegség mindig szenvedéssel jár. A szenvedés elveszi türelmünket, mert elveszi erőnket. A türelem hiányában elveszítjük bizalmunkat saját erőnkben, még az életben is. Nem gondoljuk meg, hogy midőn a lelki erő elcsügged, kétszeresen, sőt százszorosan is hanyatlik a test ereje. Mi hát az orvoslás módja? Bizalom a jobbulásban, bizalom erőnkben, bizalom az Isten erejében és jóságában.

Ha szenvedünk, szálljunk magunkba. Társalogjunk lelkünkkel és Istenünkkel. Imádkozzunk, mert megfogunk vigasztaltatni, megfogunk gyógyulni. Szenved-e hát valaki közületek? Imádkozzék.

A szenvedély.

A szenvedés és szenvedély egy fészekből került ki. Tolluk után ítélve ikertestvérek. Mind a kettőnek mélyen járó gyökere van a testben, melyet először a test érez meg, mert belőle szívja táplálékát. A testet sokszor gyűjtják lángba, mert mindkettővel heves láz jár, a mely egészen a szétpattanásig feszíti a test hurjait. Mégis van különbség közöttük, mivel a szenvedés olyan sebből származik, a mely nem fájó, hanem bizonyos fokig emelkedő édes kéjérzetet szül. Minél jobban növeli valaki az ingert, annál jobban elkábul, s annál inkább élvezi. Legalább ő azt hiszi. A szeszcs ital ilyen kéjérzetet ébreszt. Első hatása egy kissé kellemetlen csipés vagy rágás, de az érintett testrészek: a nyelv, iny, torok, gyomor egy pár percz alatt eltom-

pulnak, félig álmos szendergésbe jutnak s ösztönszerűleg kívánják az újabb adagot, s a következőt, míg az agy és a lélek, a szemek és a nyelv működése egészen megváltozik, mintha nemis övé volna. Ha ez az állapot rövid időközökkel többször előfordul, a félig-meddig alvó, vagyis szendergő testrészek többé nem is ébrednek föl teljesen, hanem mind jobban és gyakrabban követelik az adagokat. A tehetetlenség nemcsak az agyon és a végtagokon, hanem a gyomron is előáll, az nem tud gondolkodni, ez nem tudja végezni rendes munkáját, mert ekkor már rabszolgája a szenvedélynek. Van italszenvedély, pipázás és szivarozás, kártyázás és sok más szenvedély.

Annak, a ki egyikén vagy másikon rajta éri magát, szintén azt ajánljuk, *imádkozzék*, vagyis térjen Istenhez, térjen magához s legyen orvossa szenvedélyének és ismét élni fog boldogul.

Lelki Pásztor.

Derzsi József.

(1844—1904.)

Mély megilletődéssel veszem fel a tollat, a mely már anynyiszor volt gyarló szóvivője egyéni fájdalomnak és közérzületnek. A *Derzsi József* halála foglalkoztat. Tanárom volt, tiszteltem, jó ember volt, szerettem, kedves volt, mindig öröm volt vele lenni. Vonzó egyénisége mindenkit megnyert, magával ragadott, lebilincsel. Kedélyes természete, könnyed társalgása, jó szíve hódított.

Papja volt a kolozsvári unitárius egyházközségnek, tehát legelső helyre jutott 1870-ben egyszerre mint érett ember, mint theologiát és jogot végzett éles elme. Tudása tiszta, emlékezete erős. Szószéki beszéde szónokias, mindig tartalmas, gyakran elragadó. A papi gond terén ritkította párját. Híveit szerette, fölkereste s hívei szerették őt és teljes bizalommal voltak iránta. Mindennel meg volt áldva, mire egy papnak és tanárnak szükségese van s mégis meggyéje közkórházában húnyt el elhagyatva, szegényesen, mint olyan közember, a kinek a jó emberek részvétén, a jó barátok könnyező szeretetén kívül semmi elsebe nincsen.

Jól fölkészülve úgy indult el, hogy szép pályáján babérral halmozhatta volna magát; olyan szeretetre méltó volt, hogy nagyon kevés embert tisztel annyi jó barát.

És mégis az történt, hogy midőn a férfi tekintélyével, a tapasztalt szónok hódító hatalmával, az edzett ember legyőz-

hetlen erejével volt fölvértezve, megtört, összeesett és saját tehetetlenségében megindult azon az uton, a mely a székelyudvarhelyi közkórháznál végződött.

Kezdő ember voltam, midőn ez a talányszerű dolog történt. Egy ideig azt hittem, a sértett büszkeség, vagy a ki nem elégitett önérzet terelte más utra. Csalódtam, mert más uton sem haladt tovább. Ha elindult, mindig megállott, mintha utját szegte volna valami. Azok, a kik ma is hisznek a rossz szellemek létezésében, azt mondanák, bizonyosan megbabonázta volt valaki. Azok, a kik minden ilyen eseményhez bűnbakot keresnek, majdnem bizonyosra veszik, hogy ők mindennel tisztában vannak. A náivabb lelkek sohajtoznak és azt mondják: miért kellett ennek így történnie!?

1901-ben a derzsi Dávid Ferencz egyl. ünnepélyen láttam utoljára. Falusias embernek látszott első tekintetre. Szép, egyenes termete egy kissé meghajolva, még mindig dús haja már fehérlő, egykor szikrázó, de mindig jóságos szeme bágyadt, kimerült volt. Bánatos, levert, önmagával meghasonlott ember az egykor tisztelt és nagyabecsült paptanár!

Egy óránál tovább terjedő felolvasást tartott. A falusias népszerűségből lépten-nyomon meglepett az életbölcész és a tanult elme. Ez az egész jelenet fájdalmas volt. Nem hittem szememnek, mert nem hittem, hogy az élet ilyen kegyetlen is tud lenni.

Ebéd alatt megnyilatkozott az egykori tanítvány szive egy felköszöntőben. Jól esett, megköszönte, pedig fájt neki s talán szeretett volna nem lenni ott.

Ez a talányszerű élet 20 évig tartott így s most már végződött. Unitárius egyháza elfojtott lélegzettel gondol arra a friss hantra, a melyet fagyos rögből raktak egyszerű sirja fölé.

Csak távoli rokonok kísérték a temetőbe, de Derzsi József nem maradott siratatlanul!

Boros Gy.

Derzsi József született Homoródkarácsonfalván 1844-ben, végzett Kolozsvárt a gymnasiumban s majd a theológián és jogon. 1870-ben lett segéd-, 1872-ben rendes lelkész és tanár. 1881-ben lemondott

A Julia kincse.

Öreg Petky János lányához így szólott :
 — »Volt időd, hogy így-úgy meghányd-veds a dolgot,
 Szerelmüket neked, tudom e leventék,
 S tisztos szándékukat már régen jelenték.
 Kinek adod kezed? — megkért mind a három, —
 Elég időd volt rá : válaszodat várom!« —

Petky Juliának mosolygott az arca,
 De reszkető hangján érzett lelki harca,
 Amikor azt mondta : — »Jól van atyám, halld hát :
 Mind a három kérőm hadd vegye jutalmát,
 S egy se panaszolja, velem hogy hogy' és mint járt,
 Kinek adom kezem, kitudódik mindjárt.
 . . . Van egy drága kincsem, hozományom éke,
 Édes jó anyámnak legszebbik emléke.
 Mi ez a drága kincs? — nos, ki eltalálja,
 Az tehet boldoggá, annak leszek párja.« —

S legott egyik kérő gyorsan kapott rajta,
 Felelt, Juliának térdet-fejet hajtva :
 — »Anyád hagyománya, hozományod éke? . . .
 Egyéb alig juthat az ember eszébe,
 Mint a *gőcsi* kastély harminc falujával.« . . .
 Szólt a lány haraggal : — »Ez a beszéd rád vall,
 Jól tudtam, hogy lelked vagyonomra vágyók,
 Vesztettél, elmehetsz . . .

Nos, mit szólsz te másik?« —

A második kérő nem volt olyan dőre :
 — »Várjatok, kimegyek egy kevés időre,
 Ily dolgot az ember gondolkozva fejt meg!« . . .
 Szólt a lány : — »Kimehetsz, zavarba nem ejtlek.«
 S künnt a derék ifju, mohón lesve ajkát, —
 Faggatta sokáig a jó öreg dajkát, —
 S oszt' visszajött vígan : — »Tudom, mi a kincsed :
 Hű talizmánképpen hogy mindig tekintsed,
 Kaptál az anyádtól egy gyémántos gyűrűt.« . . .
 Fölkacagott a lány : — »Nem kell a te gyűrűd,
 Te is mint a másik, jó szó nélkül méssz el,
 — Csöndben jó uraim! egy se beszél kétszer — . . .

Rajtad a sor, mit szólsz te harmadik kérőm?« —
 S felelt a harmadik : — »Oh, nem oly becsmérlőn,

most külföldön is a legnagyobb dalköltők mellé helyeznek Ezeneszerző kritikai méltatása aktuálissá válik az által, hogy a Rózsavölgyi-ezég összes dalainak ciklusonként való kiadását megkezdte s már huszonötöt ki is bocsátott. A könyv gróf Apponyi Albertnek van ajánlva; a nemes gróf tudniillik a főiri világ egyik legkiválóbb zeneértője, ő volt az, ki a halott Liszt Ferenczet védelmébe vette, mikor a magyar országgyűlés őt megtagadta. A mű az Athenaeum irodalmi és nyomdai részv. társulat kiadásában jelent meg és kapható minden könyvkereskedésben. Ára 2 korona 60 fillér.

Épen most jelent meg a Magyarországi Unitárius Egyház 1903. évi zsinati Főtanácson mondott *imák és beszédek* csinos füzeté. Tartalmazza *Kisgyörgy* Sándor és *Kelemen* Albert imáit, *Ferencz* József püspök ur két beszédét, *Lófi* Udön, *Demeter* Dénes, *Józan* Miklós és *Pál* Ferencz beszédeit. A csinos kiállítási füzet ára 40 fillér a Székelyudvarhelyen építendő unitárius templom javára fordítatik.

A marostordamegyei ált. tanítótestület a 25 éves jubileuma emlékére „Emlékkönyvet“ adott ki Máthé József t. testületi elnök ügyes szerkesztésével. Szépen van megírva a testület története, érdekes adatok vannak benne a múlt időkről. A testületi tagoknak sok helyt hibásan jelzi a felekezeti tanítókat. Röviden beszél a tanfelügyelőről. Az általános részben sok értékes dolog van elmondva: a hazaszeretetről, az élet és iskoláról, az iskolaszeretetről, a nemes érzelmek felébresztéséről. Nagy tanulmányra vall *Daboci Györgynek* a szellemi túlterhelés s ennek ellensúlyozóiról irt cikke. A könyv *Maros-Vásárhelyt* jelent meg *Adi Árpád* könyvnyomdájában 1903. 8° 312 l. Ára 2 korona. N. J.

Az Érdek.

— Egy részlet *Sándor János* kereszturkőri elnöknek ily című felolvasából. —

A D. F. E. a közérdeknek, vagyis az élénk közérdeklődésnek állott és áll szolgálatában és pedig azzal a czállal, hogy unitárius hitfeleinket, székely véreinket a vallásos-erkölcsi világ javai bírásában megtartsa, az erre való törekvésében, megszerzésében gyámolítsa, segítse.

Ily czállal jöttünk hozzátok is kedves székely atyánkfiai. A most napirenden lévő székely kérdés eleitől fogva a mi programunk legnevezetesebb pontja, ha nem hirdettük is. Miben

is áll a székely-kérdés? Utat, módot találni arra, hogy ez a nép hitét Istenben, önbizalmát el ne veszítse; munkakedve, akaratereje fokozódjék, hogy kimeneküljön azon helyzetből, melybe a lelketlen önéredekéből keletkezett pénzintézetek — tisztelet a kivételeknek — a könnyű kölcsönkapással sodorták a legnagyobb részt. Hogy értelmessé váljék és tanulja meg a vagyon becsülését s a hitelnek áldásos, gyümölcsöző használatát. Hogy el ne züljék, meg ne semmisüljön, de edződjék meg az erkölcs hatalmának jótékony befolyása által arra, hogy ha nagy küzdelemmel is, de a veszélyben találja fel magát és talpra álljon, mint férfi és a mit elvétetett, helyrehozza, kipótolja. Hogy tudjon óvakodni a báránybörbe öltözött farkasoktól és azoktól az egyénektől, népboldogítóktól, vagy jobban mondva, népbolondítóktól, kik kívülről hasonlítanak a megfehéřített, festett koporsókhöz, de belől tele vannak undokságokkal. Mert az unitárius és székely elnevezés közül az egyik éppen olyan fontos és kedves előttünk, mint a másik. Az egyiknek öröme a másiknak is öröme és bánata hasonlóan.

A ti érdeketek lebeg most is szemünk előtt és ezt annyival inkább hangoztathatjuk, mert annak érvényesülését, diadalra jutását az egész magyar nemzet jófelfogott közérdeke kívánja, sürgeti, munkálja; azt t. i., hogy a székelység erősödjék, virágozzék, gyarapodjék anyagilag, szellemileg, erkölcsileg; mert fájdalom, ezekben visszaesés tapasztalható igen sok székely községben.

Nekünk kedves atyáukfiai, aranyunk ezüstünk nincsen; ezekkel nem segíthetünk. De nem is szükséges, mert az igyekező, törekvő, kitartó ember meg tudja keresni magának és az övéinek a szükségeseit. Tőkepénzzel sem rendelkezünk, hogy gyárakat, stb. állítsunk. Mi csak erkölcsi segítséggel jöhetünk, lehetünk szolgálatokra. Hitet, önbizalmat ébreszteni a kételkedőben, a csüggedezőben: bátorságot a félnkben, kitartást a lakadóban; akaratot, erélyt, isteni félelmet, munkaszeretetet önteni, oltani minden székelybe, minden unitáriusba. Takarékoságra tanítani mindenkit, míg nem késő. Irtani a bünt, gyomlálni a rosszat. Az apáitoktól öröklött vagyon, birtok megbecsülésére, erényeik követésére inteni titeket. Levetkezni minden undok bünt, cselekedetet, mely megméltelyezné családi életeteket s pokollá változtatná tűzhelyeiteket s emberi formátokból, az Isten képéből, kivetköztetne titeket. Kerülni a pazarlást, vesztegetést, divatüzést, mely az inség, szükség előhírnöke szokott lenni. S hogy Isten áldott földjét, birtokaitokat adóssággal még nehezebbé ne tegyétek. Ezeket hirdetjük nektek.

Az az áldott föld, azaz édes enya táplál minket ugy, mint

titeket s termi meg mindazt, ami mindnyájunk boldogságára szükséges Melyre nézve azt mondja az irás: beszélj a földdel és megtanít tégedet. Jaj annak, a ki e beszédet nem érti! Nem halljátok jajjait, ha bűnös lábbal tapossátok és terhelitek? Ne feledjétek, hogy a föld az Ur Isten lábainak zsámolya!

Olvastátok bizonyára az evangéliumból, hogy a mikor a keresztfán Jézusunk kibocsátá lelkét, mi történt! A templomnak kárpitja kettéhasadt, tetejétől az aljáig. A föld megindula és a kősziklák megrepedezének. A koporsók megnyilánuak és a kik elaludtanak vala, feltámadának s bemenének a szent városba és sokaknak megjelenének. Nagy ésrémes esemény vala! Megdöböntő mindig, ha a föld megindul lábaink alatt!

Oh, de minő rémes esemény lenne még az. ha mindazok a földek, amelyek adóssággal vannak terhelve, egy napon megindulnának, megmozdulnának a terheket okozók lábai alatt! S keblökben az élőhit templomának falai kettéhasadoznának és az ősök szellemei vádlólag jeleunének meg s kiáltanak: méltatlan udódok, rosszul sáfarkodtatok! Ekkor nem a kősziklák. de az egymásután következhető nemzedékek létezését biztosító föld repedezne meg, mely elnyelne titeket és maradékaitokat s megsemmisülne a székely!

Amott Isten fia, vagyis a legtökéletesebb, a legigazabb ember haldoklik s a föld megmozdul, mintha jelezni akarta volna, hogy az egész világot szerető sziv kihülésével, még a föld is megrepedezik. Itt egy nemzet holdoklását jelentené a megterhelt földek ingása, melynek hasadécai közé temetik a haldoklót! És ezt a sirt, hol nemzet sülyed el, népek veszik körül s az ember millióinak szemében nem gyászkönyv ül, hanem, mert elenségeink, örömkönyveket hullatnak.

Oh, mentsen Isten ily gyászos sorstól, kimulástól minket! De e mentésben, Isten segedelmével, magunknak kell végezni a derekas munkát s arra törekedni, hogy ha némelyek közülünk kivándorolnak is, de az édes anyaföld ne rendüljön meg lábaink alatt s ne vándoroljon el tőlünk és maradékainktól, hanem örök időközön keresztül maradjon meg székelybirtoknak: mert a kié a föld, azé a haza. És a ki földjét adja el, az a hazáját adja, árulja el.

Siremlék Boros Sándornak.

Utolsó közleményünk óta a Boros-siremlékre következő adományok folytak be: Fekete Gyula, Dr. Nyiredy Géza, Ürmösy Miklós Budapestről 10 - 10K., Nagy József 3 K., Br. Petrichevich-Horváth Kálmán 44 K. 44 fill., Végh Mihály 3 K., Dr. Kiss

Ernö 2 K., Hosszú Ferencz Kálnokról 4 K., Deák Miklós Szent-Mihályról 4 K. 85 fill., a VIII. gimn. osztály tanulói 13 K., a VII. gymn. osztály tanulói 8 K. 56 f., a VI. osztály tanulói 7 K. 41 fill.

Összesen 120 K. 26 f.
Az első közlés összege 189 K.

Összesen . . . 309 K. 26 f.

Midőn az adományokat a nyilvánosság előtt hálás köszönetem mellett nyugtázom, egyben jelzem, hogy a gyűjtést márczius hóban le fogjuk zárni. Felkérem tehát mindazokat, akik e czélra esetleg adományokat szántak, hogy azokat hozzám márczius 15-ig beküldeni sziveskedjenek.

Kolozsvár, 1904. jan 27.

Dr. Gál Kelemen, igazgató.

Jótékonyság és buzgóság.

A polgári-unitárius egyházközösség harmonium és harang alapjára tett kegyes adakozások. I. közlemény. Fekete Mihály 7 sz. gyűjtő ivén Nagy-Kustján: Fekete Mihály 10 kor. Fekete Mihályné 5 kor. 131. sz. gyűjtő ivén: a seregélyesi unitárius l. egyh. 20. kor. Végh Benjámín árkosi h. lelkész 106. sz. gyűjtő ivén: Végh Benjámín, Ütő Lajos 1—1 kor. Arkosi egyházközösség 5 kor. Barabás József 50 fill. Ifj. Barabás Sándor, Göncz Mózes bíró 40—40 fill. Szabó György, Benkő Árpád. Gyöngyösi Dénes, Csiszér Mihály 30 - 30 fill. Barabás Pál, Köntés Sándor, Barabás Bálint, Veress Pál, Barabás Károly, Szabó Dénes, id. Ütő Sándor, Barabás Lajos, Barabás Dániel, ifj. Barabás Ferencz, ifj. Göncz Mózes, Bedőházi Aron, Bedőházi György, Biró Mihály, András Dénes, Gelei Mózes. Lőrincz Miklós, Kisgyörgy Benjámín, Demeter András, Sebestyén Salamon, Kárpáti József, Stefán János, ifj. Lemhényi József, Köntés Pál, Mihály Ferencz, Kiss Lajos, Mihály Dániel, Székely Sámuel, özv. Göncz Mihályné, Göncz Elek, Ilyés András, Boér György, Barabás Sámuel, ifj. Ütő Sándor, Lőrincz Antal 20 - 20 fill. (Folyt. köv.)

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI MOZGALMAK.

— **Gondnoki beiktató** lesz a kolozsvári kollegiumban február 6-án d. e. 11-kor midőn székfoglalót tart Gál Jenő kir. táblai tanácselnök, ujonnan megválasztott gondnok.

— **Püspökünk** szeretett családjában öröm nap volt január 21 e, midőn Végh Mihály egyházi és püspöki

titkár és lelkészkarunk egyik jeles tagja eljegyezte Ferencz Zsuzsát, D. F. E. választmányának buzgó tagját. Szívvel kívánunk szerencsét a szép frigyhez.

— **Az 1848. évi törvény**, XX. t. cz. végrehajtására vonatkozóan Kelemen Albert esperes indítványt nyújtott be

Amint ezek tették, kiknek szeme nincsen,
 Megakadni ily sok, mérhetetlen kincsen.
 Emlékszem anyádra, mondják is felőle:
 Olyan szép teremtés nem szállt még a földre.
 Nem tudom az ékszert, nem tudom a földet,
 De a szemed s arcod tőle örökölted.
 Eltaláltam úgy-e? — nincsen benne kétség, —
 A te drága kincsed ez a csodás szépség!« . . .
 S szólt a leány búsan: »Fogva tart a látszat,
 Bizalmamat te is ime most eljátszad . . .
 . . . Segygyel is köztetek, — mutatja e próba —
 Boldogságom végett nem állhatok szóba!« . . .

Öreg Petky János haragra gyúlt erre:
 „Azt mondom leányom, hogy válassz egyszerre,
 S ne burkold a szavad találós mesébe!« . . .
 Felelt a lány daccal az apjára nézve:
 — »Megbocsáss jó atyám, nem tehetek róla:
 Egy se gondol arra, hogy — *szívem* is volna!« —

Pap Domokos.

Unitárius istentisztelet Aradon.

Egyházunknak történelmi jelentőségű ünnepe volt folyó hó 14-én Arad városában, ahol még soha se volt unitárius istentisztelet — Kivéve tán a reformációkor. — Ez az első, a legelső!

Egy kis alkalom szülte a szép ünnepet. *Gyöngyössy* Sándor helybeli m. kir. pósta és távirtda tiszt egy zsidó nőt vett el feleségül. Az ifju nő áttért a férje vallására, az unitárius vallásra. S ennek a nőnek a kikeresztelése alkalmát használtuk fel arra, hogy az Alföld, e történelmi nevezetességű nagy városszában is megösmertessük az unitárius vallást, melyről csaknem mesészerű, hogy itt mi keveset tudtak.

Az istentisztelet a Weitzer János utczai polgári fiu iskola disztermében volt megtartva d. e. 11 órakor. Városunk polgármestere *Institoris* Kálmán, ki maga lutheranus, az iskola disztermét, hódmező-vásárhelyi egyházközségünknek részemről köztetített kérelmére, a legnagyobb készséggel engedte át.

Mikor az aradi lapokban az első hír megjelent, valóságos lázba jött az egész város. Alig járhattam az utcán, a kávéházakban, mindenütt csak erről beszéltek, tárgyaltak s magyaráztattak velem, hogy mi is az unitárius vallás, hol vannak, mennyien vannak stb.? . . . A mikor megadtam a felvilágosítást,

hogy mi Magyarországon mindannyian magyarok, s hogy leg első sorban magyarok és csak azután vagyunk unitáriusok: oly lelkesedéssel fogadták, hogy öröm volt hallani a kijelentéseket, hogy „hiszen hát akkor az a vallás *nemzeti* szükség!”

S hogy e város is most már nagy érdeklődéssel, lelkesedéssel és szeretettel van a mi egyszerű, de lélekemelő vallásunk iránt, ennek eltörölhetetlen bizonyítékát adták azzal is, hogy az iskola nagy disztermét zsufolásig megtöltötték. $\frac{3}{4}$ 11 órakor már állva is alig férték a teremben. Csak az a kis hely maradt üresen, mit az urasztal körül tartottam fenn. Pontban 11 órakor *Orbán* Árpád, színházi karnagy, az Aradi Nemzeti Színház tagja, a dobogón elhelyezett hármioniumon rákezdet az „Erős várunk nekünk az Isten” énekünknek általa erre a célra szerzett előakkordjaira. S amint *Balázs* András hodmezővásárhelyi lelkész afia belépett lengő palástjával a terembe, megható csendben zugott fel *Békéssy* Gyula színművész, az Aradi Nemzeti Színház tagjának gyönyörű baritonjával: Erős várunk nekünk az Isten!“ Ez ének első versszaka pár sorának ismétlése után lelkész afia egy gyönyörű imát mondott. Magasztos és mélységes imája könnyekig meghatotta a nagy közönséget. Ima után *Szondy* Bella k. a. *Szondy* Géza kisperegi (Aradmegye) ev. ref. lelkész bájos leánya énekelt a református énekes könyvnek „Menyébéli felséges Isten” kezdetű egyik legszebb zsolttárát. Ezután *Balázs* András lelkész afia egy jelesen szerkesztett, szép alkalmi keresztelési beszédet tartott s megkeresztelte az unitáriussá lett urinőt. Megható jelenet volt, mikor a kikeresztelendő felé fordulva kérdezte: „Te, urinő, érzed-e magasztosságát ennek a nagy pillanatnak” stb. Siri csönd lett, mintha a szentlélek szállta volna meg a sziveket és lelkeket, mert mindenki érezte a pillanat nagy hatását. A nők és az öregek sirtak. Ezután *Szondy* Bella k. a. énekelt a református énekes könyv zsolttárából: „Oh felséges Isten.” Ezután következett a Urvacsorai beszéd és osztás. A legelőkelőbb más vallású nők és uri emberek mondották, hogy a Jézusról még így beszélni soha senkit se hallottak. Amikor lelkész afia azt fejtegette, hogy: írók, tudósok napról-napra kutatják, írják a Jézus életrajzát, ellehet-e hiinni, hogy Jézus ne lett volna ember!?! . . . Avagy, ki volna az, ki az Istennek írná meg az életrajzát!!! stb. E szavakra önkénytelenül is bölintott a közönség fejével, mintha mondták volna: „Ugy van!” — Az urvacsorában 23-an, 20 férfi és 3 nő vett részt, mert csak ennyien voltak unitáriusok s a más vallású keresztények, érthetően, tartózkodtak.

Végül egy szép imában megálldotta Arad városát, ezt a honfiai vérrrel megszentelt várost, és áldást kért poraira a hal-

hatalatlan vértenuknak. Megáldotta a város elöljáróságát, minden kulturális intézményét, s ezután a közönség állva és együtt énekelte: Isten áld meg a magyart!

Èn amióta elszakadtam Erdélyből, több helyét bejártam már az anyaországnak. Voltam sok és igen különböző vallási s nemzeti ünnepélyen. De a maga egyszerűségében ilyen megható és magasztos ünnepélyen még csak egyszer voltam, akkor, mikor Aradon az 50 éves jubileumát ünnepelte az egész ország a szabad ég alatt, a vértanuk emlékének.

Az aradi társadalomnak színe java jelent meg az Isten-tiszteletre. 300-an lehettek.

Ereklyéje is van ennek a nemzeti ünnepnek. *Almásy Pál* a polgári fiu iskola érdemes igazgatója elkérte tőlünk azt a poharat, mely a keresztelésen használtatott. A pohárba beleégetteti: „Az unitáriusok 1904. évi február 14 én tartották az első istentiszteletet Aradon a polgári fiu iskola disztermében, s ebből a pohárból öntötték le azt a zsidó urinöt, kit kikereszteltek.“ A poharat az igazgató az iskola ereklyéi közé fogja elhelyezni. Évek multán még nagyon becses történelmi emlék lehet az a pohár.

Az urvacsorai bort e sorok írójának barátja gróf *Münszter* Ernő ajándékozta, 85-beli ménesi rizlingből. A kenyeret családomb adta.

Általános vélemény, hogy *Balázs* András lelkész afia ezzel a papi működésével a legnagyobb rokonszenvet keltette vallásunk és egyházunk iránt. Ezzel az ünneppel a keskeny ösvény most már az Alföld e nagy városában is meg lett nyitva. Ha nem állunk meg a féluton, Kossuth apánknak Aradon is teljesülhet a nagy jóslata: „*Az unitárius vallás a jövő vallása!*“

Aradon, 1904. február 15

Dr. Bedő Árpád,
a város községi bírája.

Az első kő.*

Nem arról a kerek körül esik most szó, melyről a hagyomány szerint a mi Dávid Ferenczünk tartotta egész Kolozsvárt meghódító prédikációját. De nem csekély fontosságú az a kő is, a melyről mi akarunk szólni. Ha az a kerek kő egész egy-

* Ez a cikk már régen a szerkesztői fiókban van. Most a tavasz közeledtével, midőn minden munka megkezdődik, ajánljuk olvasóink, első helyen székely testvéreink jó indulatába. Ha minden szekeres gazda egyszer megrakodva Udvarhelyre hajtana, templomunk a jövő évre fölépülne. Nyissuk meg szívünket és cselekedjünk jót. Szerk.

házunk épületének lett szegletköve: ez a mi kövünk a Székelyudvarhelyen építendő templomnak leszen alapköve. Ama „kerek körül“ hullámgyűrűben terjedt el a Dávid Ferencz vallása Erdély nagy részében, a mi kövünkről Udvarhelymegye havas alatti falvaiba fog szétáradni az unitarizmus tiszta világossága.

Örömmel mondjuk: megérkezett a székelyudvarhelyi templomhoz az első kő. Kénosi egyházközségünk buzgó hivei 12 öl követ ígértek volt a testvér egyházközség temploma építéséhez s ennek nagy részét behordották Székelyudvarhelyre. Fejenkint mintegy 6—8 kor. értékű áldozatot hozva, megszerezték maguknak azt a dicsőséget, hogy az első követ ők vitték a templom fundamentumába. Legyen ez a szép cselekedet az emlékezet táblájára felírva, hogy úgy a jelenben, mint a jövőben is mindeneket buzdítson a vallás és egyház iránti áldozatkészségre.

Mi egyházunk fenntartására, vallásunk terjesztésére nem kaptunk fejedelmi, gazdag örökségeket. Szegény népünk buzgóságának forrása éltetett eddig is s oda fordulunk ezután is. Legyen bár vékony az a forrás, de minden cseppje annak jele, hogy van bennünk élet és akarat. Sokkal becsebb az ilyen élő tőkének filléres kamatja, mint a holt tőkének ezrei.

Az első fecske még nem csinál tavaszt, sőt az idő zordsága miatt akárhányszor maga is elpusztul. Az első kő még nem csinál Udvarhelyre templomot, ha a hitbuzgóság és áldozatkészség napja tovább nem ragyog, hogy fölmelegítse a kebleket s tette ébressze a lelkeket. Még mintegy 18.000 korona szükséges, hogy Pákei Lajos gyönyörű tervét megvalósíthassuk. Még mindig nagy ez az összeg, ha számunk csekélységére s szegényes anyagi helyzetünkre gondolunk. De szabad-e visszarettenni a nehéz feladatoktól? Hiszen a hány unitárius templom van e hazában, azt legtöbbször szegény emberek emelték nagy áldozatok árán. Mi lett volna vallásunkból és egyházunkból, ha hitelődeink is minden nehéznek látszó akadály előtt meghátrálnak? A reánk maradt drága szent örökség azzal a kötelezettséggel jár, hogy azt a lehetőleg növelve adjuk át utódainknak.

Ne legyen hát senki, a ki az Udvarhelyen építendő templom javára kibocsátott és kézhez vett gyűjtőívet, ha fillérekkel is megtöltve, vissza ne küldené. Minden egyházközség ez élni és fejlődni akaró futestvéreinek jöjjön segítségére. Lelkészeink és gondnokaink indítsanak gyűjtést. Ezt a hol csak megkísérették, még mindenütt kisebb-nagyobb mértékben sikerült. A gyűjtésnek igen könnyű módja, ha jótékonycélú multságok rendeztetnek. Ne legyen egyetlen egyházközség, a melyben e

tél folyamán a lelkész, tanító és gondnok egyetértésével legalább egy multság nem rendeztetik a Székelyudvarhelyen építendő templom javára. Szóval az első kő szolgáljon buzdításul a még hiányzó összeg előteremtésére, az Úr házának fölépítésére.

Vári Albert.

Még egyszer az őszi urvacsora kérdéséhez.

— Zárzó. —

Az Ütő Béla aa. által fölvetett kérdésre vonatkozó véleményemet a Közlöny múlt évi 1. és 2. számában, indítvány alakjában a következő négy pontban foglaltam össze:

1. az őszi hálaadó isteni tisztelet és urvacsoraosztás október utolsó vasárnapjára tétessék át és ez alkalommal a papok a reformációról is emlékezzenek meg.

2. A sátoros ünnepek három napról kettőre szállíttassanak le

3. Augusztus 20-ika István király emlékére nyilváníttassék nemzeti ünnepnek és ezen a napon tartassék hálaadó istentisztelet urvacsora osztással *új kenyérré*.

4. Dávid Ferencz emlékére január 6, vagy márczius 15, vagy november 15-ét követő vasárnap tartassék istentisztelet.

Azóta négyen szólottak a kérdéshez, két nő és két pap. A nők lévén az elsőség, először azok véleményére kell válaszolnom. Az áprilisi számban (70. lap) özv. Szentiványi Károlyné urnő, ugy vélekedik, hogy: mióta vallásunk fennáll, mindig akkor (Szt. Mihály előtti vasárnap) osztották az urvacsorát és mi ahhoz *hozzá vagyunk szokva*; akkor sütünk kalácsot és kenyeret az új búzából. Az ujonczok is, mielőtt elviszik katonának, akkor vesznek urvacsorát.

Simó Lidia urnő, az augusztusi számban (152. lap) szivből kéri a változtatás mellőzését. Ne rontsuk el a régi gyepüt, mert megmar a kigyó.

A mint ez idézetekből kitűnik, a nők szivükkel gondolkoznak és így nem csuda, ha conservativ álláspontra helyezkednek. A mi a szivnek jól esik, a mi kedélyünkön éveken keresztül uralkodott, a mihez kedves vagy kellemes emlékek kötnek. attól nem szívesen válunk meg. Ha éveken keresztül mindig egy bizonyos napon, -- mondjuk január 6-án egy jól sikerült bál tartatott és valaki azt indítványozná, hogy czélszerűségi okokból annak idejét tegyük át január 26-ára, — ez is kellemetlenül érintené őket, elleneznék, ragaszkodnának január 6-hoz, mert — a mint Szentiványiné mondja: *mi ahhoz vagyunk*

szokva. És ez az egyedüli ok, a miért Simó Lidia is „szívből kéri“ a megváltoztatás mellőzését.

Abban téved Szentiványiné urnő, hogy mióta vallásunk fennáll, mindig *azon a napon* volt az urvacsora osztás. Kenyeret, kalácsot sem *akkor sütünk először* az évi termésből. Lehetnek olyanok, kiknél a kevés termés akkor már el is fogyott. A mi az ujonczok berukkolását illeti, ez sem lehet ok, hiszen ennek még 40 éve sincs, hogy így van, és a kormány ennek idejét is czélszerűségi okokból bármikor megváltoztathatja.

Mózes Mihály (71. lap) elismeri, hogy ez az alkalom nincs egy meghatározott naphoz elválaszthatatlanul hozzá kötve, mégis, a felhozott okok daczára, ellenzi a megváltoztatást, mert — ugymond — a szétszortan levőket sem lehet elzárni az urvacsorától. A mostani gyakorlat szerint a szorványban élők is föllehet keresni az ősz folyamán. Tovább foglalkozik a Dávid Ferencz emlékünnepevel.

Erre a következőket jegyzem meg: Ha október utolsó vasárnapjára tétetik át az urvacsora osztás ideje, ez éppen ugy nem képez akadályt a szorványban élők fölkeresésére, mint Szt. Mihálynapja. A szorványban élők most sem azon a meghatározott vasárnapon részesülnek urvacsorában, mert akkor a pap az anyaeckkléziában, otthon végzi teendőit, hanem csak *azon időtájban*, előbb vagy utóbb, az mellékes, hiszen maga is elismeri, hogy nincs határozott időhöz kötve. Azért a buzgóság, áhitatosság, lelki épülés éppen olyan hatásos lehet, mint azoknál, a kik Szt. Mihály előtti vasárnap ugyanezen alkalomból részesülnek urvacsorában.

Kiss Aladár (151. lap) elismeri, hogy vallásunk bizonyos reformokat megtűr és kérdi: miért is zárkoznánk el ettől? Október utolsó vasárnapját helyesli, de a reformációról való megemlékezés nélkül. A sátoros ünnepek 3-ik napjának elejtését is helyesli, de csak úgy, ha más három ünneppel lennének pótolhatók. István király (augusztus 20.) napjának megünneplését *semmi szín alatt* nem fogadná el. Új kenyérre ekkor urvacsorát osztani fölöslegesnek tartja, mert az őszi ezt is magában foglalja. Dávid Ferencz emlékére márcz. 15-ét ajánlja ünnepek.

Ezekre a következő válaszom van: Indítványom 1. pontjában a reformációról való megemlékezést is fölemlítettem, azért, mert annak évfordulója az általam indítványozott időponttal összeesik, és mert az unitárius vallás is a reformációnak olyan mellékága, mint a kalvinista, mindkettőnek törzsét a Luther vallása képezi. Nem az eszmei rokonság, hanem egy olyan, minket is érdeklő vallástörténeti tény, idegenek éppen akkorra

eső évfordulója jutott eszembe, de ezt csak mellékesen említettem meg.

A sátoros ünnepeknek megrövidítése folytán, éppen az általa is szükségesnek jelzett részbeni pótlására ajánlottam István király napját ünnepnek, akár milyen napra esik. Kiss ur azt *semmi szín alatt* nem fogadná el, de okait elhallgatja. Én pedig csak ismétlem, a mit annak idején elmondtam, hogy: mi első sorban magyarok vagyunk, tehát a magyar királyság megalapítója, az első magyar király emlékére, — másod sorban keresztények vagyunk, tehát a pogány magyaroknak, elődeinknek a keresztény hitre térítőjének emlékére ha ünnepet szentelünk, ezt nem tartanám olyan dolognak, a mi az unitárius fölfogásával összeegyeztethető nem volna.

Azzal sem tudok teljesen egyetérteni, hogy nyáron azért fölösleges *új kenyérre* urvacsorát osztani, mert az őszi ezt is magában foglalja. Nem pedig azért, mert a kenyér az urvacsorának egyik alkatrésze és kiemelt az Úr imájában: add meg nekünk a mindennapi kenyerünket. Ezen indoknál fogva tartottam volna helyesnek és czélszerűnek *új kenyérre* külön urvacsorát osztani. Az őszi hálaadás kifejezetten az urvacsora másik alkatrésze, a bor, és Istennek *minden* áldásáért együttesen lenne bemutatva És erre nézve saját közleményének 2. pontjából idézek erősséget, a hol azt mondja: az ünnepnapok számát nem kevesbiteni, sőt éppen szaporítani kellene (mégis ellentmond István királynak). Hiszen mivel lehetne élesíteni a hanyatló vallás-erkölcsi életet, ha nem éppen az ünnepi gondolatok és áhitatosságokkal? (Mégis fölöslegesnek mondja a nyári urvacsorát)

Dávid Ferencz emlékére én csak vagylagos indítványt tettem, tehát akármelyiket fogadnák el, az én helyeslésemmel találkozónék.

Faluvégi Áron.

Külföld.

Oxfordi levél.

M. tisztelt Szerkesztő Úr!

Az oxfordi diákéletről akarok írni valamicskét. Ez most nem az, a mi 40—50 évvel ezelőtt volt, nem az, a melyikről egy érdekes elbeszélő leírást láttam magyarul is. Szinte fölösleges is mondanom, hogy a régi osztályrendszer, arisztokratikus jelleg már csak a multat kegyelő emlékezetben él, jobban

mondva már nem intézmény, s ha mégis él belőle több, mint elég, az az intézmény változott jellege mellett csak a gyarlóbbak hiúságából táplálkozik. Ma már nincs gazdag uracs, kit szegény tanuló társa szolgálna ki, és nincs szegény, ki gazdag társa kegyén tengene. Ma már mindkét szélső rend a demokratikus közpsőbe olvadt, mit a régi időkben kommunernek, közönségesnek neveztek. Ez erős demokrata szellem átjárja az egész lateiner (filiszter) grádust a legkisebb kezdőtől fel a legtekinsélyesebb professorokig. A ki az Oxford körüli 12 angol mértföld területén belül az egyetem, vagy valamelyik College kötelékébe tartozik, társadalmilag az egyenlőnek érzi magát s mások által is egyenlőnek tekintetik minden más tudásért dolgozó társával; olyformán, mintha egy nagy családban tudományyának volnának mindannyian csak kor szerint különböző gyermekei. E vonás ki fog domborodni a mi Manchester College-i diákéletünk leírásából is, a mire most rátérek. — Mi kevesen vagyunk, de a kis csapat válogatott, nem annyira a vizsga rostája, mint az életé válogatta ide és így. Hivatást éreztek magukban igehirdetésre s példamutatásra, College-i beállotak papnövendéknek. Szívós, rugékony agyuak és kemény nyakuak mindannyian, birják a munkát s a felelősséget. Eltekintve a messziről való idegenektől, az angliaiaknak is egyike skót, másika walesi, a harmadik déli, a negyedik északi. egy valóságos gyűjtemény tanulmányra; s valóban a mennyire tájékozva vagyok, mindenik egy jellemző kép a maga köréből. Nem csoda hát, ha körünk kicsinysége daczára is, életünk élénk, változatos és érdekes. Kedélye mindenikünknek virágos van, a rövid küzdelem a létért és többre jutásért, mire mindenikünk visszatekinthet, úgy látszik nem homályosította, sőt élénkítette az életkedvet. Ennélfogva természetes, hogy gyakoriak a tréfák, rendre mulatunk mindenik rovasára. Jó, ha a kikaczagott együtt tud kaczagni a felette kaczagókkal, ha nem, úgy kiesik a kedvmozgás fűssítő köréből s napjai, kivált ha idegen, unalmasan fognak lelkere nehezedni. Nekem a kalapomon, meg egy felleghajtó rött felsőmön mulattak sokat, s jó magamat is talán még különösebbnek találtak a temesvári kalapomnál meg a Mencsikov felsőmnél is, ezért hát egyik ötletes barátom úgy talált komikumot az ellentétben, hogy a Martineau fehér márványszobrát felöltöztette az én kalapomba meg felsőmbe. Az elmés és jellemző anekdota és történetmondások ideje az uzsonnai tea. Erre valamelyikünk vendégeként a vendéglátó tanulószobájába gyűlünk össze; persze a vendéglátás rendre jár s így mindenkinek van alkalma begyakorolni az uzsonnakészítés mesterségét, ami egyébiránt igen egyszerű processzus, a mennyiben csak a tea főzés tudományát

kivánja meg; tea mellé csak kalács és kétszersült járván rendszerint. No s ha a teaf el is hibázza a szakács, a társaság sava feledteti a tea csersavát. A teázás órája mindennap legjobb órája, azért nem csodálkozhatunk, ha az angol oly buzgón teázik. De dolgozik is, kivéve azt a csekély elemet, mely léhasága miatt folyton a társadalom felszínén lebeg, mint vitztükren a buborék. Hanem a munkáról máskor.

György János

Gondnoki beiktatás Székelykereszturon.

Székelykereszturi unitárius gymnasium felügyelő-gondnoki székét, Daniel Lajos ünnepélyesen f. hó 14 én foglalta el.

Daniel Lajos gondnokságára nagy szerep vár. E gymnasium fejlesztés előtt áll. Daniel Lajos méltó fia a vargyasi Daniel családnak. E család egyike a legrégebb magyar nemes családoknak, az unitárius nemesi családok közt is az elsők közé tartozik, vész, vihar közt mindig sziklaszilárdsággal megállt hitvallása mellett, s vallásfelekezeténél vezérszerepet vitt. E család a Székelyföldnek is multban, jelenben méltán egyik büszkesége. Udvarhelyvármegye életében is szerepe folytonos, állandó, tettei nagyok, maradandók. A tiszta, hamisítatlan, politikai, vallási elfogultságot kizáró vármegyei életnek voltak folyton s ily iránynak képviselői ma is. Közgazdaság terén szintén szép szerepük van. Eredményes gazdálkodásukban a természetes józan ész jutott érvényre, párosulva tudással. Őseiktől öröklött vagyont növelték, szép vagyon örökösei. Hazánknak ilyenekben volt nagy erőssége a multban, ilyenekben kell hogy legyen jelenben, jövőben is

Daniel Lajos tehát családi hagyományánál fogva is hivatott felügyelő-gondnoka lett a sz.-kereszturi gymnasiumnak. Hivatott arra, hogy állammal, egyházzal szemben ez öt osztályú gymnasiumot fejlesztésre való törekvésében képviselje, hogy rámutasson e gymnasiumnak nemzeti, vallási szempontból egyaránt nagy fontosságára, nagy szerepére. Az általa hivatásos buzgósággal képviselt szentügy igazsága, Daniel Lajos tekintélye, összeköttetései bizonyára elégségesek is lesznek arra, hogy e gymnasium fejlesztése, mi már százados közézlű törekvés, valahára megvalósuljon.

Az új felügyelő-gondnoki beiktató ünnepélyt Sándor János gymn. igazgató vezette be. Szavai nyomósak, fontosak, igazak, hatásosak voltak. E gymnasium fejlődése korszakaiból buzgó lelkesedéssel sorolta fel a nagy alakokat. Lelkesedéssel tárta azokat a jelen és jövő elé.

Daniel Lajos új f. gondnok székfoglalója hű tükre volt egy tisztán, nemesen gondolkozó és egy komolyan munkálkodó férfi észjárásának, gyakorlatiasságának, a gondnoki méltósággal járó tisztet illő méltósággal felfogni tudó nemes férfiú lelkületének.

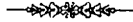
A dolgok mélységébe gyorsan való belátni tudásával, hazája és vallása iránt való meleg lelkesedéssel jelölte ki az irányt, melyet követni fog Programmjának első és leghatározottabb pontja e gymnasium fejlesztése, hogy így aztán e gymnasium teljes mértékben, akadály nélkül szolgálhassa nemes célját, a közművelődést, hazának, egyháznak a Székelyföld szélén az oláhság, szászság szomszédságában hű és művelt ifjakat nevelhessen. A tehetséges, élénk észjárású székelynép gyermeke erre igen alkalmas. Ennek illő nevelése tehát a székelykérdés megoldásánál nem mellőzendő

Székfoglaló új gondnokot majd Dr. Jankovich Pál, ez intézet már régebbi buzgó gondnoka üdvözölte lelkes buzgósággal.

Ez intézet már három derék felügyelő gondnokkal dicsekedhetik, köztük Pálffy Dénessel, ki szintén ősi székely nemes, régi jó unitárius család méltó fia, a székely népnek igazi atyja, nevelője a pontos, okszerű gazdálkodás terén, egyik igazi bajnok a Székelykérdés eredményes megoldásán fáradozók közt, megteremtője a Székelyföldön egy, már szépen működő fogyasztási értékesítő szövetkezetnek.

Mindezek után e helyről is melegen üdvözöljük e gondnokok közt a legfiatalabbat, az új gondnokot, Vargyasi Daniel Lajost. Gondnoki állásában jelzett törekvéséhez is sikert, áldást kívánunk.

Redivius.

Kovács Albert.

Febr. 4-én Budapesten elhunyt Kovács Albert ev. ref. theologiai tanár 66 éves korában. A magyar proteštáus liberálizmus első rendű vezérszelleme volt. A 60-as és 70-es években, midőn a magyar Genius újból kezdte fölemelni lelkét, Kovács Albert bőséges tudással, erős elszántsággal és szilárd jellemmel fölverte beállott a derék Török Pál, Ballagi Mór és még egy pár jeles vezér mellé. Kezébe ragadta a zászlót és félelmet nem ismerő bátorsággal maga kezdett vezetni Heves irodalmi előcsatározás után megalakul a Protestáns Egylet. Gyönyörűen ragyogó szabad szellem lengette körül bölcsőjénél. A nemzeti

eszményért hevülő lelkek öröm mámorban usztak és már-már kezdték hinni, hogy a nemzeti reform tudományos hitalapon fölfog épülni és meghódítja Magyarországot a józan puritánizmusnak és liberális haladásnak. Új felelős magyar ministerium, magyar közoktatás, magyar kormányzat, magyar törvénykezés mellett olyan közművelődés, a mely a józan lelkű magyar népnek leginkább megfelel. Oh milyen dicső gondolat! S az ifjú Kovács Albert annak érdekében rövid pár év alatt egyesíteni tudta az egyházi és világi férfiak legjobb erőit széles Magyarországon. Felekezeti korlátot nem ismert. Az unitáriust testvérként ölelte s szeretett barátai Ferencz József, Simén Domokos, Nagy Lajos buzgó segítségével Kecskeméten és Miskolczon olyan protestáns gyűléseket rendezett, a milyeneket Magyarország nem látott s csak külföldön tudtak fokozottabb mértékben érvényesíteni „A szabadelvű vallásos gondolkozók tanácsában“.

Fájdalom a magyarnak igen tiszta s igen őszinte volt a mit Török, Ballagi, Kovács Albert és néhány barátjuk akart. Megijedtek a haladás lehetőségétől s Debreczenben meghúzták a vészharangot s megállították a magyar protestantizmus természetes fejlődését félszáz esztendőre, avagy tán még hosszabb időre. Kovács Albert nagy és nemes lelke majdnem megtört a kegyetlen csapás miatt. A Protestáns Egylet megszűnt. Kovács politikus lett. Az országházba vonult (1882.), de hát a magyar nemzeti eszmény ott sem sokkal szerencsésebb.

A közelebbi nyáron Előpatakon, állandó nyaraló helyén sokszor élveztem, többször busongtam emlékei fölött melyekkel koronként örömet foglalkozott. Nem tudott megbocsátni azoknak a kiket az igazi protestantizmus ellenségeinek látot Neki is, erős lelkének is ellenségei voltak, de Kovács Albertnek a jövő mindig növekedő igazságérzettel fogja kiszolgáltatni az elismerés dicskoszoruját, s elfog jönni az idő, a mikor az ő nevét a XIX-ik évszáz reformátorai között nagy tisztelettel fogják emlegetni s ellenfeleit csak azért említik meg, hogy az ellentét növelje az ő értékét.

Kedves kis család, szeretetre méltó, gyöngéd felesége s három aranyos kis leánya gyászolja a boldog édes apát, kinek oda lenn legfőbb csak az fog fájni, hogy nem lehet velök kikért oly szívesen élt volna még soká!

Boros György.

Hogy jutottam a lelkiismeret felismerésére.

Azok közé tartozom, a kik gondolkozni szeretnek, ámbár tanáraink mindig azt vetették szememre, hogy nem gondolkodom. Nincs életemben egy nap se, hogy ne gondolkoztam volna.

Azon is gondolkodtam, hogy jó magyar lehetek e és hogy nem kell-e más országba vándorolnom, a mely nemzet fainak gondolkodása az enyémmel jobban összefér. És arra jutottam, hogy nem lehet, mert magyarnak születtem és a magyar a világ legelső nemzete, a magyar erényei kiválóbbak, mint a többi nemzetéi és hibái kisebbek, mint bármely nemzetéi. A magyar független, szabad szellemű, gondolkodni tudó nép. Így megmaradtam magyarnak.

De megmaradhatok-e katolikusnak. Elgondoltam a katolikus egyház összes dogmáit, mind megczáfolta azokat gondolkodásom s elfogadta egy másik felekezet tanait, a mely független, szabadszellemű, gondolkodni tudó felekezet. Így lettem unitárius.

Ezeket mind elgondolom, most azon kezdtem gondolkodni: mi is az a gondolkodás. Hiszen mikor gondolkodtam, úgy éreztem, mintha egy jó barátom társalogna velem és rájöttem, hogy a gondolkodás nem egyéb, mint a felszabadított lelkiismeret. Így jutottam a lelkiismeret felismeréséhez és míóta felismertem, igyekszem is követni.

Rudolf Lajos.

Irodalom.

Arkosi-Ferenczi Kálmán: Költemények. Budapest, 1904. — Rossz csillagok járnak a poétákra, mert több a poeta, mint a mennyi „tenger csillag az égen.“ A sok kötet tömegében elvész az is, kinek verselnie tehetség adatott. Az új verskötetek közt, melyek mostanában napvilágot láttak, ismerős nevet fedeztünk fel, Ferenczi Kálmánét, ki még iskolánk falai közt verselgetett s nem egy költeményében tehetséget árult el. Átolvasva a kötetet, örömmel tapasztaltuk, hogy az a tehetség, mely diákkori költeményeiből kicsillant, azóta megerősödött s most a nyilvánosság színe előtt tisztességgel megállja helyét. Ferenczi versei költői egyéniségről tanuskodnak s ez azt jelenti, hogy versei nem vesznek el a burjánként termő kötetek sokaságában. A kötet több ciklusra van osztva. Legtöbb értékes darabot a »*Kurucz nóták*« közt találtunk melyek közvetlenségük által kimagaslóan a kötet valamennyi verse közül. Sok erő van a »*Rákóczi bucsúja*« című költeményben. A nemzet hangulatát azonban legközelebről érinti az »*Ébredés*« című ciklus néhány verse, melyek allegorikus formában, de mégis szerencsés kézzel nyulnak mindnyájunknak fájdalmas kérdéseibe. Ebből a szempontból a kötet két utolsó darabja, »*A királyi várban*« és »*Izenet Erdélyből*« mindenkit érdekelni fog s nem egy strófája szívhez

is fog szólni, a »Lázban« czimüvel együtt, mely szertelensége mellett is egyike a kötet legjobb költeményeinek. Ferenczi is, mint a többi poéta, sokat beszél szenvedésről, vergődésről, megtört lélekről és szivről, melyeknek okát adni nem tudja s így mi sem értjük, de ezt az általános jellemvonást feledteti verseinek sok jó oldala, melyek arra érdekesebbé teszik a kötetet, hogy minél többen megismerkedjenek vele. Ugyancsak tőle jelent meg ezzel egyidejűleg »Rajongó« czimen egy verses regény, mely magában külön kötetet tesz ki.

dr. B. Á.

A zsidók és unitáriusok érintkezései Észak-amerikában. Irta Dr. Boros György. Önálló füzet. Ára 30 fillér postán küldve.

Unitárius füzetek. Ily czim alatt egy új sorozata kezdődik az unitárius irodalom jeles termékeinek. Az 1-ső szám már megjelent s tartalma: *Fózan fölfogás a bibliáról*, írta Street Kristóf Jakab, fordította dr. Boros György. A csinos kis füzet azt adja, a mit czimében ígér. A ki meg akar ismerkedni a mai kornak megfelelő nézettel, írjon az „Unitárius Közlöny“ szerkesztőjének és ingyen fogja megkapni a füzetet.

A budapesti Dávid Ferencz Egylet

Szerkesztő barátom! Ha Ön valami nagytudományu, komoly felolvasó-ülésről vár referátát, akkor csatlakozni fog. Mert megvagyon írva: hogy nemcsak tudományyal él az ember, hanem a lábát is mozgásba kell hoznia, ha eljön a farsangnak az ő bohócs napja.

Karneval herczeg az ő bájos és életvidor Terpszikore muzsájával a mi kis Egyletünkbe is bekopogtatott s követelte, hogy február havi felolvasó esténket ő neki engedjük át. Kérésének annál inkább engednünk kellett, mert bálunk iránt széles körökben oly nagy lett az érdekeltség, mint felolvasó-estéink iránt szokott lenni.

Szép bálunk volt már a tavaly is. De az idejé még amannál is pompásabban sikerült. Nem csoda, ha minden fővárosi lap terjedelmes referátákban emlékezett meg arról. Február 11-én folyt le a »Magyar Tiszviselők Országos Egyesületé«-nek zsu-folásig tömött disztermeiben.

A tánc megkezdése előtt 8 pontból álló hangversenyt élveztünk át. Zseniálisan volt összeállítva a műsor. Képviselve volt azon a komoly, tréfás és víg elem vegyesen. Igazi szellemi quodlibet volt. A lelkünk hol a komoly gondolat, hol a tréfás, csapongó humor szellemi hullámlásának behatása alatt állott, mintha incselkedő tündérek játsztak volna velünk búbájos játékot.

A műsor egyik legérdekesebb pontja Vészi József országgyűlési képviselőnek és a »Budapesti Napló« szerkesztőjének szabad előadása volt a »Művészetről és Természetről«. Nemcsak mélyen gondolkodó író és élénk temperatumu politikai szónok ez az érdekes férfiú, de a mellett, mint a francia mondja: »Il est un grande Causeur.« Előadása a művészetre és természetre vonatkozólag telve volt szebbnél szebb gondolatokkal, sziporkázó ötletekkel s költői és bölcsészeti reflexiókkal.

A magas művészet szempontjából kiemelkedő pontjai voltak még a műsornak Bóta Szilárd és dr. Vásárhelyi Béla urak játéka. Amaz czímbalmon, emez hegedün játszott. Mindkettő »Isten kegyelméből való« igazi virtuoz művész a maga szakmájában. Elragadó szépen interpretálta Chopint a zongorán Pessi Margit urhölgy is Igazán nem tudjuk, hogy e fiatal leány üde szépségében, vagy nagy művészetében gyönyörködünk-e inkább? Egyszóval elragadó jelenség volt. Kedvesen adtak elő párbeszéd jeleneteket Buday Ottilia és Bársony István, a Királyszínház fiatal, tehetséges művészei Ugyan e színház komikusa, Ferenczi Károly pedig tréfás coupletleteket énekelt. Zajos hatást ért el szinten Bánó Irén művésznő a Bajazzóból énekelt dalaival és magyar nótáival. A műsört Péterfy Tamás fiatal író zárta be az ő eredeti »góbésá«-gaival. Mondanunk sem kell, hogy frenetikus taps és ujrázás honorálta minden egyes közreműködő játékát.

A táncz éjjél után kezdődött, benyulva a »ki világos virradtig«. A meghívott bálányák közül, kik körül egész udvarok képződtek, ott láttuk: Daniel Gábornét, leányával; Perczel Ferencz-nét Flóra leányával; Pessi Jánosnét, Gömörly Károlynét, Kozma Gyulánét, L. Sándor Balázs doktornét, Márai Lajosnét, Botár Jánosnét, Faluvégi Áronnét, Józsa Mihálnét leányaival és Józsa Miklósnét. Jelen voltak továbbá: Ajtai Gyuláné leányával, Derzsi Károlyné, Bóta Szilárdné, Barbósy Gusztávné, lovag Beer Vilmosné s leánya, Becker Ágostonné, Bárczy Gusztávné, Benedek Dezsőné, Czukor Józsefné leányával, Durand Jakabné, Glauber Vilmosné, Hajnal Adolfné, Kerekes Józsefné, Kovács Tivadarné, Mayer Gyuláné, Mende Emilné, Nagy Miklósné, Ujváry Béláné Ilona leányával, Bozogány Anna, Bánó Katicza, Barkóczy Etel, Baranyai Melanie, Csordás Vilma, Nadler nővérek, Simon Irma, Wendler Irma, Straun Blanka, Etel és Emma és még számosan

A közönség soraiban láttuk még: Daniel Gábor, val. belső titkos tanácsost, Dr. Székely Ferencz koronaügyészt, Bedő Albert nyug. államtitkárt, Ürmössy Miklós egyleti elnököt, Gothárd Zsigmond és Kálmán miniszteri titkárokat, Kozma Gyula alelnököt, K. Nagy Miklós erdélyi földbirtokost és Botár János tanácsost.

A tánczestély fényes szellemi és anyagi sikeréért elismerés

a báltrevező-bizottságot illeti meg, mely 54 tagból állott. Elnöke volt: L. Sándor Balázs doktor, alelnökök Gömöri Károly, Józán Miklós, Márai Lajos és Ürmössy Gyula voltak. Pénztáros: dr. Pázsint Mihály, titkár: Ujváry László, ellenőr: Czukor József

Mint értesülünk a bál összes jövedelme: 1088 kor.

Tánczos.

A tiszta jövedelem 368 k 20 fill. Hogy jövedelmet mutathatunk ki, nagyrészt a felülfizetők kegyes jóindulatának köszönhetjük. Felülfizettek: Ürmössy Miklós 100 k, Perczel Ferenczné 60 k, dr. Daniel Gábor és Fózsa Mihályné 50—50 k, L. Sándor Balázsné és dr. Ürmössy Gyélné 40—40 k, dr. Székely Ferencz 30 k; Botár Jánosné és Faluvégi Áronné 25—25 k, Gömöri Károlyné, Fózán Miklósné, Kozma Gyuláné és Márai Lajosné 20—20 k, Chester Dyer Ferencz 15 k, K. Nagy Miklós, dr. Sándor Balázs, Serák Károly és Török Kálmánné 10—10 k, dr. Bedő Albert 7 k, Csegezy Mihály 6 k, L. Berde István, dr. Gáspár János, Májai Béla és Májai Lajos 5—5 k, id. Adám Dénes, ifj. Adám Dénes, Gömöri Károly, Pessi János és Schmer Ferencz 4—4 k, Barra Mózes, Darvas Aladár és Wendler Irma 3—3 k, Botár János, Gál Kálmán és Kerekes József 2—2 k, ifj. Benczur Gyula és Smehling Hermann 1—1 k, özv. Bogyay Kálmánné 3 k, összesen 628 k. Fogadják érte hálás köszönetünket.

Titkár.

A Dávid Ferencz Egylet Kolozsvárt.

A Dávid Ferencz Egylet február 7 tartotta meg felolvasó ülését. A gyűlés iránt előkelő nagy közönség érdeklődött. A gyűlés programja kielégített minden várakozást. A Mélt. és Főtisztelendő püspök úr megnyitója után, a papnövendékek énekkara adta elő nagyon sikerülten Rédiger Gézának „Uram ki busulsz bűneink miatt“ című szép költeményét. Azután Pálfi Márton tanár tartotta meg nagyon tanulságos felolvasását az *irodalmi divatokról*. Szellemes, derűtséget keltő, mély tudással megírt fölolvasása tapsviharra ragadta a közönséget, közben közben is élénk jelét adva a levont tanulságok helyességének. Az is nagyon kellemesen hatott a közönségre, hogy a felolvasó kilátásba helyezte munkájának folytatását. Ezután Kántor Margit k. a. szavalta el Pap Domokos tanárnak egy igen szép költeményét, a melyet még hatásosabbá tett a szavaló remek előadása. Kelemen Sándor és Kiss Sándor duettje következett, mely szintén emelte az eddig elért szép sikert. Ily emelkedett hangulat mellett fogott felolvasásához dr. Boros György theologiai dékán, hogy

bemutassa nekünk Miss Sulliván tanítónőt és az ő siketnéma-
vak tanítványát, Keller Helént. Megelőzőleg kiosztotta arcz-
képüket, melyekről megismeri csudálatos vonásukat a szemlélő.
Miként Jézus, úgy nyitotta meg e tanítónő tanítványának egész
lelki világát, hogy lásson, halljon annyira, hogy némán is ki-
tudja beszélni a világnak az ő lelki állapotát, hogy vakon is
tudja élvezni az emberi szellem remek alkotásait. A nagyszabásu
felolvasást a közönség fényes elismerése jutalmazta meg. Ekkor
a vakok intézetének derék igazgatója mutatta be tanítványaival,
hogy miként irnak és olvasnak a vakok, s fölolvastatta azt az
üdvözlő iratot, melyet az amerikai testvér intézetnek küldenek
a kolozsvári vakok intézetének növendékei. Végül Ferencz
József püspök úr fejezte ki bámulatát a vak gyermekek által
bemutatott nagy haladásán. Gratulálva a szereplőknek, kifejezte,
mily nagy lelki élvezetet nyújthat ily tanulságos összejövetel.

— „Bizony nem lehet jobban, Istennek tetszőbben imád-
kozni a leglátogatottabb templomban sem, mint a hogy mi
imádkoztunk itt a diszteremben. Az imádságnak igazi értékét
nem a tömjén füst adja meg, hanem a jó cselekedet“. Ily sza-
vakkal zárta be a gyűlést a Főt. püspök ur s a mit mondott,
mindnyájan éreztük.

P—1.

Teremtsünk perselyalapot a XX-ik év emlékére.

1904. szept. 2-án 20 éve lesz, hogy a Dávid Ferencz
Egylet megalakult. A XX-ik évet tegyük emlékezetessé. Te-
remtsük meg a *perselyalapot a szegények fölsegítésére* s minden
nemes ügy támogatására.

*Az unitárius Közlönynek minden olvasója ajándékozzon leg-
alább 20 fillért a perselybe s gondoskodjék, hogy családjának
mindenik tagja ugyanezt az összeget megadja.*

Az adakozók ötödik csoportja: Deréky Gyuláné báró Györffy
Róza Megyaszó 10 kor, Mihály Domokos Hosszurév 1 kor.
Felolvasógyűlés perselyéből 9 kor. Deák József Sarkad 60 fill.,
Spingman Ferencz Bpest 1 kor. 60 fill., Pálfi József ügyvéd-
jelölt és testvérei Kolozsvár 1 kor., Ambrus Pál Székelyudvar-
hely 3 kor. 4 első közlemény összegéhez 155 kor. 38 fill., hozzá-
adva jelen közlemény összegét: 26 kor. 20 fillért, az eddigi ada-
kozás 181 kor. 58 fillér. A Dávid Ferencz Egylet tagjai közül
még sokan nem hallották meg a hívó szót, de már bizunk.

Pályázati hirdetés.

A Dávid Ferencz Egylet pályázatot hirdet a következő tételre: *Hogy lehet a népet a szeszes italok használatától, a kocsmák látogatásától elszoktatni, nemesebb foglalkozásra és takarékoságra bírni? Pályadíj 55 korona.* A pályamunkák *idegen kézzel írva, jelígs levéllel ellátva, 1904. június 30-ig* nyújtandók be a D. F. E. titkárához Kolozsvárt.

Csak egyleti tagok pályázhatnak.

A pályázóknak figyelmébe ajánljuk az Unitárius Közlöny XV. köt. 216. lapján közölt eredeti indítványt, Kozma Ferencz tanfelügyelő úr felolvasását (U. K. XVI. 12. sz.), továbbá azt, hogy a föladat négy részből áll, melyekre megfelelő rendben kell felelni.

A felelet legyen egészen gyakorlatias. Jelölje meg, kit vagy kiket illet a föladat? hogy kezdjenek munkához, hogy vigyék keresztül? Minthogy a különböző vidékeknek különböző szokásaik vannak, pályázó a székelységre való tekintettel jelölje meg, hogy az egyes vidékeken mire kell különös figyelemmel lenni.

Ez a pályázat most másodszer hirdettetik ki, de újból figyelmébe ajánljuk a pályázóknak, hogy *nem elmékedést kérünk.* Nem az a kérdés, hogy káros-e a szeszes ital használata vagy nem? Nem azt vizsgáljuk, hogy az állami törvényeken kell-e változtatni, újakat kell-e hozni, hanem azt, hogy társadalmi úton a Dávid Ferencz Egylet s az egyház hatása körében mit és hogy lehet javítani a helyzeten?

Kolozsvár, 1904. február hó.

Dr. Boros György,
titkár.

Ferencz Józsefné,
biz. alelnök.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI MOZGALMAK.

— **Gál Jenő** kolozsvári iskolai felügyelő gondnok beiktatása február 6-án folyt le az unitárius kollégium disztermében d. e. 11 órakor. A közönség köréből nők voltak többen. A kollégiumi tanári karon és ifjuságon kívül a Ferencz József tud. Egyetem képviselői, rektor dr. Apáthy István vezetése alatt a dékánok jelen voltak. Az ünnepélyt az ifjuság karéneke nyitotta meg Iszlai énektanár vezetése alatt. A főt. püspök úr tartott üdvözlő beszédét, melyben a kollégium

történelméből vázolt hű képet s a felügyelő gondnokok szerepét ismertette. A megható üdvözlőre az ünnepelt gondnok fölállva válaszolt székfoglaló értekezésében. Sok becses gondolat. határozott elvi nyilatkozatok, értékes paedagogiai elméletek foglalja a nagyszabásu beszéd. Főleg az a rész ragadta meg a hallgatóság figyelmét, melyben az iskolának a tanítás és nevelés szép munkájában gyakorlatias föladatát hangsúlyozta. Az egészségnök és a testi nevelésnek

nagy tért követel. Lelkes és őszinte ovációban részesült a derék új gondnok. Dr. Gál Kelemen igazgató fogadta terjedelmes beszéddel, melyben az iskola érdekében a tanári kar tekintélyére és függetlenségére helyezte nagy súlyt. A kitünően szép ünnepély után a tornacsarnokban közébed volt, melynek érdekes jelenete volt a gymn. és theol. osztályok 12 képviselőinek résztvétele. Nagyon kellemes és maradandó hatást gyakorolt az egész ifjuságra a gondnok urnak az az előzékeny figyelme, hogy a tanulókat megvendégelte. Az új idők jele ez is. Fogadja Gál Jenő gondnok úr a mi szívélyes üdvözlötünket is!

— **Az unitárius kollégium könyvtára,** mely sok rendkívül becses könyvet tartalmaz a Pálfi Márton vezetése alatt gyorsan közeledik a rendezés vége felé. Az egyes könyvtártestek (Gedő József, Brassai Sámuel, Bartók István, nagyajtai Kovács István, Simén Domokos-féle) a magok egészben megmaradnak, az adományozókról lesznek elnevezve. Az új kollégiumnak is legfőbb értéke e könyvtár lesz, s miután az északi oldalon a Brassai-utca felől, kitűnő világítást kap, s télen is fűtve van, eddig el nem érhetett nagy lendületet fog nyerni a könyvtár használata.

— **Az esperesi vizsgálószerző díját** a küküllői egyházkör 200 koronában állapította meg, s az E. K. Tanács jóváhagyta.

— **Sepsikőröspataki Téglás Mihály olajfestményü képe.** A kollégiumi igazgatóságnak a Jóltevők emléke a lapja czimen egy kis pénz áll rendelkezésére, melynek az a czélja, hogy jóltevőink arczképét koronként megfesthessük. Már rég ideje, hogy nem használtuk fel e pénzt. Pedig jóltevőink száma — hála isten — évről-évre növekedik. — Az idén az a javaslat került az igazgatóság elébe, hogy e pénzből valamelyik utóbbi jóltevőnk arczképét festessük meg. — Sepsikőröspataki Téglás Mihályra esett a választás, kinek konviktusi alapítványa épen az idén lépett életbe. De nehéz volt képet találni. Kérdőzködés után megtudtuk, hogy egyik

utódja, ifj. Nagy Sándor ur, Ürmösön őrzi egy fényképét. Kérésünkre a legszivesebb készséggel engedte át használatra, amiért hálás köszönetünket e helyen is kifejezzük. A kép a mult század hatvanas éveiből való, elmosult, nem nagyon sikerült. Félünk, vajjon sikerülni fog-e egy ilyen fényképről a néhai jóltevőnk emlékéhez méltó olajfestményt megalkotni. Megbizást adtunk Ürmösi Sándor homoródkarácsonyfalvi születésű fiatal festőművész atyánkfianak. A kép a napokban érkezett meg. Hozzáértők ítélete szerint is kiváló, minden tekintetben sikerült művészi alkotás. Köszönet a művésznek e helyen is, hogy oly finom tapintattal fogta fel és valósította meg intencionát s tette lehetővé, hogy legutóbbi jóltevőink egyikének emlékét oly méltó módon és formában ünnepelhetjük. Kolozsvár, 1904. febr. hó 22. Dr. Gál Kelemen, igazgató.

— **A papfű.** Eltekintve attól, hogy az unitárius lelkészek szép pályájukra szívesen adják fiaikat, a „papfű“ az életben is gyakran megmutatja, hogy ő a királyi papsághoz tartozik. Legközelebről Aradon érvényesítette a papi szellemet néhai Bedő József tordátfalvi lelkész derék fia dr. Bedő Árpád. Hát ez így van a maga rendjén. Hisszük, hogy a papleányokat is hasonló szellem vezérel.

— **Unitárius tornaestély lesz** febr. 27-én, midőn László Gyula tanár vezetése alatt ifjaink számos tornászfogással mutatják be ügyességüket. A tornaestély tánczczal fog végződni.

— **Eljegyzés.** Sándor Gergely magyarsárosi derék ifju lelkészünk eljegyezte Kolozsvárt Suchy Juliska kisasszonyt. Üdvözljük.

Köszönetnyilvánítás. A febr. hó 14-én d. e. 11 órakor Aradon tartott első unitárius istentisztelet alkalmából azoknak, kik szíves közreműködésükkel és buzgóságukkal ünnepélyünk fényét emelték, a legforróbb köszönetet mondok. Első sorban Institőrís Kálmán polgármester urnak, ki szíves volt átengedni a helyiséget. Szondy Bella kisasszonynak, ki győ-

nyörü szép énekével mindenkit elbájoslt, Békéssy Gyula színművész urnak, ki „Erős várunk . . .” kezdetű énekünket oly igazi érzéssel adta elő, Orbán Árpád színházi karagatóságot Továbbá gr. Münster Ernő öméltségének, ki urvacsorai bort, Nadler Lajos nagykereskedő urnak, ki urasztali terítőket adott. Dr. Bedő Árpád és Almási Pál polg. isk. igazgató urnaknak, kik az ünnepély sikere érdekében fáradszón buzgóságot fejtettek ki. A szives közreműködőkön és a nemes szívű adakozókön legyen Istennek szent áldása! Hódmezővásárhely, 1904. febr. 17. Balázs András, unitárius lelkész.

— **Pállffy Sándor** volt nyárádszentmártoni kántortanító a múlt év június 27-én elhunyt volt 70 éves korában. Lapunk nem emlékezett meg az egyház és iskola ezen szolgájáról a ki sok küzdelemmel és nagy igyekezettel 43 évig végezte nehéz munkáját. Nem a szerkesztőségen mult hanem azon, hogy semmi tudósítás nem érkezett. Közlelebről értesültünk, hogy a néhányak 9 árvája és özvegye maradt hátra.

— **A Brassai-émlék-alapra** bárczaggyűjtés is rendeztetett volt. Az unitárius lelkész urak szivesek voltak elfogadni — esperesi uton — egy vagy több bárczát, de még nem mindenki számolt el. Mint-hogy a bárcza pénzérték, sziveskedjenek beküldeni, a kikkél még van, vagy a bárczakönyvet, vagy a megfelelő pénzt Kolozsvárra Merza a Lajos kir. tanácsos pénztárnok urhoz.

— **Nőolvasóink s különösen** a tisztelendő asszonyok figyelmét fölhívjuk a Nők Világa 1-ső számában „megjelent utolsó cikkekre.

Szavazzunk! Az unitárius Közlöny olvasóit fölhívjuk, szavazzanak erre a 2 kérdésre: 1. Melyik 12 eseményt tartja legnevezetesebbnek a magyar unitárius egyház történelmében? 2. Melyik 12 nem élő unitárius tett legtöbb szolgálatot az egyháznak? Minden szavazó indokolja szavazatát egy-két szóban. A szavazatok április 15-ig küldendők be. Kérünk mindenkit érdeklődjék, egyházunk multja iránt. A beérkezett szavazatokat a D. F. E. irodalmi bizottsága fogja számba venni. Az eredményről olvasóinkat értesíteni fogjuk. A szavazatok már megindultak, de némely kérdésre két névvel is felelnek. Kérjük sziveskedjenek a szavazók határozottan és csak egy-egy eseményre és névre szavazni

— **A XXik egyleti év folyamán.**

A lelkész és tanító urak nagyon helyesen járnának el ha hiveikkel megismertetnék a tél folyamán Dávid Ferencz életét, a Dávid Ferencz nevével díszített alapítvány és Egylet keletkezését, célját; a Dávid Ferenczre vonatkozó újabb rodalmat; a D. F. E. által kiadott XII. cikk tárgyait és az egyházközség történelmét. Nagy szolgálatot tesznek lelkészeink ha a templom és az iskola épületei történelmét földeritik és élénk rajzban, mely sajtó alá adható, — megírják és fölolvassák hiveiknek. Ille azok a kövek, azok a harangok, s még a gerendák is sok jeles dolgot beszélnének el, ha megtudnák szólaltatni. Ne legyen lapunk a pusztában kiáltóhoz hasonló.

EGYLETI ÉLET ÉS MUNKÁSSÁG.

Háziestélyünk. A Dávid Ferencz Egylet házi estélyére a meghívók szét vannak küldve. A kik nem kaptak volna és igényt tartanak rá sziveskedjenek a titkárt egy levelezőlapon értesíteni.

Perczel Ferencznè Pozsonyban. A budapesti Dávid Ferencz Egylet elnökét Perczelné Kozma Flóra ónagságát az a szép kítüntetés éte, hogy a pozsonyi

theologiai akadémia igazgatósága meghívta felolvasás tartására. Márcziusban lesz a nagy esemény, mely iránt a mi köreinkben rendkívül érdeklődnek.

Konfirmációi emlék A konfirmáció ideje közeledik, fölkerjük a lelkész urakat, hogy ha a D.F.E. konfirmációi emlékkönyvét tanítványainak emlékül akarják adni, a mi nagyon is kívánatos, sziveskedjenek kellő idő-

ben intézkedni, mivel a csomagszállítás 2—3 nap alatt nem ejtethető meg. Egy könyv ára 20 fillér, de minden tíz példány után a szegények részére egy példány ingyen adatik. A kik a megelőző évi köldeményekről még nem számoltak, szíveskedjenek végelegesen elszámolni

Az egylet pénztárába f. é. január 26-tól február 21-ig rendes tagsági díjat fizettek: Csegezy Tamás Ádamos 902—903-ra, ifj. Gálfalvi István Györgyfalva 903—904-re, Kádár József Szamosujvár 904-re, László Mihály Kolozsvár 904-re, Végh Mihály Kolozsvár, Tana Sámuel Nagybecskerek 904-re, Kúti Elek Tövis 902—903-ra, Gál Ilona Válaszút 904-re, Nagy József Harasztos 903—904-re, Nagy Elekné Baróth 901—902-re, Mihály Domokos Hosszúrév, Szabó Mihály Kolozsvár 904-re, László Sándor Adony-Szabolcs 903—904-re, Mátyás Jenőné Felvincz 903-ra, Varga Márton, Radai Imre Kolozsvár 904-re, özv. Nagy Mózesné Vác 903—904-re, Kádár Berta Tótkeresztur, Zsakó Istvánné, Comanescu Sándorné Kolozsvár, Botár János Besztercze 904-re.

Előfizetési díjat fizettek: Doby Antal Homonna 904-re, Simó Ferencz Budapest 903-ra, Derék Gyuláné Megyaszó 903—904-re. Sándor Mózes Székelyudvarhely, Székely György Nagyszeben, M. Farkas Sándor Budapest, Sinczky Géza Nagyszeben, Incze Péter Budapest, Fekete Dénes Kolozsvár 904-re, Egyed József M.-Csapó 901-re, Barra Mózes Doboka 904—905, özv. Molnár Mihályné Budapest 902-re, Deák József Sarkad 903-ra, Springmann Ferencz Budapest, Márkus Ferencz Marosvásárhely 904-re, Böckel Károlyné Kolozsvár 903-ra, Markó Lajosné Olasztelek 904-re, Bedő Dénes Naszód 902-re, Szinte Ferencz Budapest 904-re.

A keresztur körü fiók-egylet pénztárába fizettek: Jakaházy Gábor Sz.-Keresztur 97—903-ra, Fazakas József Nagy 901—902-re, Derzsi Dénes Medesér 901—903-ra, László Zsigmond Sz.-Ábrahám, Lőrinczi Zsigmond Sz.-Ábrahám, Sándor János, Sándor Já-

nosné Sz.-Keresztur 902-re, Ürmösi Sándor Tarcsafalva, Ekárt Andor Csehétfalva, Bartók Albert Csekefalva, Máté Juliska Énlaka, Derzi Gábor Kissolymos, Buzogány Dániel Kissolymos, Tóth Vilmos Szentábrahám, Ravai egyházközség, Dr. Jankovich Pálné, özv. Barabás Józsefné Székelykeresztur 1902—903-ra, Dr. Szolga Ferencz Sz.-Keresztur 904-re, Kozma Dimén Énlaka, Nagy Ferencz Énlaka, Ifjusági dalkör Énlaka, Göncz Károly Szentmiklós, Simon Zsuzsa Martonos, Kálmán Mózes, Tarcsafalvi Izsák Kiskede, Bedő Dénes, Pap Mózes, Lőrinczi István, Katona Sándor, Barabás Lajos Sz.-Keresztur, Péter Jánosné Alsóboldogasszonyfalva, Péterfi Mihály, Péterfi Mihályné Szentábrahám, Raffaj Domokos, Raffaj Domokosné, Raffaj Irma Ujszékely, Deák Miklós Szentmihály, Önképzőkör, Deák Sándor Kobátfalva, Sándor Géza Alsósiménfalva, Török Akos Csekefalva, Sándor Áron Kadács, Sárosi József Rava, id. Tamási József Kissolymos 903-ra, Geréb Sándor Alsóboldogasszonyfalva, Geréb Zsigmond Fiátfalva, Incze Dániel Magyarzsákad, Borbély Sámuel Sz.-Keresztur 903—904-re, Barabás István Tordátfalva 902—904-re, Gombos Mihály, id. Boros Ferencz, Lukácsi Zsigmond, Nemes Lajos, Gombos András, Lukácsi Ferencz, Fekete László Tordátfalva 900—903-ra, Nagy József Tordátfalva 1899—903-ra.

Kolozsvár, 1904 febr. 21.

Pálfi Lőrincz,
pénztárnok.

Szerkesztői üzenetek. K. B. A messi nyugatról jött levelet köszönjük A Nők Világában fogjuk közölni. Tudtuk, hogy az unitárius vallásnak mindig hű apostola volt, s örömmel látjuk, hogy az idegenben is folytatja. Egy pár füzetet, vagyis a mi a DFE-nek és a szerkesztőnek rendelkezésére áll, szívesen megküldünk ingyen. — Az „Unitáriusok Magyarországon“ Kanyaró Ferencztől, 3.30 f Unitárius Kis Tükör, Ferencz József püspök urtól 80 fill Jeles unitáriusok életrajzai (14 életrajz) képekkel 1 kor. Ti-